

Tour langs vernieuwend onderwijs

Onderwijs in beweging

Ondanks onderzoek van de parlementaire onderzoekscommissie naar de opbrengst van het nieuwe leren, de toenemende werkdruk op scholen en een dalende populariteit van het lerarenvak, is vernieuwend onderwijs springlevend en in beweging. Dat bewijst de LeerSchool on tour 2007. Deze keer ging de reis langs vijf basisscholen, één school voor voortgezet onderwijs, één SBO-school met als afsluiting een stagemiddag op basisschool de Bras. *LeerKracht* ging twee dagen mee en onderzocht wat de tour zoal in beweging brengt.

Vernieuwend onderwijs is een containerbegrip geworden. Bovendien hangt er een waas van negativiteit omheen. Iedereen heeft er wel een beeld bij zonder te weten hoe de praktijk er daadwerkelijk uitziet. Zelf onderzoeken en ervaren is de beste methode. Bijna zoals Japanners 'Nederland doen', reizen leerkrachten en directeuren van Lucas Onderwijs door vernieuwend onderwijsland.

Chaotisch?

Vernieuwend onderwijs ziet er heel anders uit. De eerste aanblik is al met al wat chaotisch: kinderen spelen, praten en lopen door elkaar. Ze doen individuele opdrachten of werken in kleine groepjes. Toch lijken ze

van het rumoer zelf weinig last te hebben. Ze zijn gewoon in beweging, ze leren. De klaslokalen met de deuren dicht hebben plaatsgemaakt voor met zorg ingerichte open ruimtes. Er is een onderverdeling gemaakt in 'workshopruimtes', ateliers en avontuurlijke hoeken. Opvallend is de enorme verscheidenheid aan spel- en leermaterialen. Ook de werkvormen zijn zeer gevarieerd. Op basisschool de Klaverweide in Almere bedenken kinderen 'onderzoeksvragen' met als resultaat een prestatie zoals jumpstyleles geven of een kerstdiner organiseren. Op basisschool de Wittering.nl ontdekken kinderen aan de hand van het 'kernconcept macht' dat je ook tijdens dansen de baas kunt zijn. Computers, boeken, avontuurlijke buitenruimtes, Klokhuisfilmpjes, een tijd-machine: alles wordt gebruikt om actief en intrinsiek leren te bevorderen. Leren is niet alleen kennis opdoen, maar ook nieuwe vaardigheden en inzichten verkrijgen. Leerkrachten zijn allang niet meer het middelpunt van de klas. In hun nieuwe rol van begeleider bewegen ze zich betrekkelijk onopvallend tussen de kinderen door.

Kind centraal

"In elke schoolgids lees je dat het kind centraal staat, maar is dat ook zo?" Met deze retorische vraag raakt directeur Ton van Rijn een belangrijk punt tijdens zijn powerpoint presentatie over basisschool Wittering.nl in Rosmalen. "Vaak staat de methode centraal in plaats van het kind. Dat komt omdat we gewend zijn les te geven op de manier zoals we zelf ook les hebben gehad. Alleen past dat niet meer in deze tijd." Uitgaan van het

kind vergt volgens Van Rijn een andere benadering. Is de leerkracht in staat aan het gedrag van een kind te zien wat zijn behoefte is? Authenticiteit van de leerkracht is hierbij het toverwoord. Door kinderen te leren autonoom te worden en keuzes te maken, komen ze bij hun *drive*. "Wij vinden dat we hier op school ook met opvoeden bezig zijn. Daarom is de kwaliteit van onze communicatie met kinderen zo belangrijk." Terwijl Van Rijn spreekt, loopt een leerling uit de bovenbouw naar een begeleidster. Hij puzzelt over de vraag wie nou eigenlijk de macht heeft in de gemeenteraad. Zij vraagt waar hij het antwoord denkt te vinden. Op dat moment gaat er een lampje bij hem branden: "Ik ken iemand die wethouder is en die zou ik het kunnen vragen!" De begeleidster is benieuwd naar zijn vervolgactie hierop en vraagt of hij haar op de hoogte houdt.

Actief

Op het Montaigne Lyceum in Den Haag komen we leerlingen tegen die actief leren. In het nog betrekkelijk nieuwe schoolgebouw zijn leerdomeinen ingericht. De uitstraling van de grote, lichte ruimtes is rustig, terwijl er ondertussen zo'n honderd leerlingen aan groeps- en individuele tafels werken. Ze worden begeleid door een team van zes of zeven docenten. Laptops, boeken en tassen staan verspreid door de ruimte. De vmbo-4 leerlinge die ons rondleidt, is trots op haar school. "Een leerdomein is veel fijner dan een lokaal met een boek voor je neus. Hier kun je lekker werken en opdrachten doen. Je hebt gewoon veel meer te doen."

IB-er in beweging

De LeerSchool on tour maakt heel wat los. Eén intern begeleider die mee is op de reis, werkt al twintig jaar in het basisonderwijs. Ze wil het liefst meteen stoppen met de manier waarop ze nu werkt. "Ik vraag me af of wij onze zorgkinderen wel geven wat ze nodig hebben. Hier pakt elk kind op wat het kan. De leerlingen op deze scholen zijn meer ontspannen en gemotiveerder. Er is ook veel meer bewegingsvrijheid. De vraag is wel of er genoeg draagvlak in mijn team is voor een andere aanpak. Eigenlijk moeten ze zelf komen kijken, want alleen erover praten werkt niet." Voor iedereen geldt dat de reis hoe dan ook iets in beweging heeft gebracht.

